

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl keitimosi informacija apie trečiųjų šalių piliečius, kiek tai susiję su Europos nuosprendžių registų informacine sistema (ECRIS), santrauka

[Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu]

(2016/C 186/05)

ES teisės aktų leidėjas jau seniai numatė išplėsti keitimąsi ECRIS (Europos nuosprendžių registų informacinė sistema) informacija, susijusia su nuosprendžiais ES, trečiųjų šalių piliečių (TŠP) atžvilgiu. Pasiūlymą išplėsti ECRIS taikymą TŠP atžvilgiu paskatino ES saugumo darbotvarkė, kurioje pripažinta, kad ECRIS „ne ES piliečių, nuteistų ES, atžvilgiu neveikia efektyviai“.

ECRIS sistemoje šiuo metu kaip pagrindinis atskaitos taškas keičiantis informacija naudojama nuteistųjų asmenų valstybės narės pilietybė. Dėl šios priežasties būtų pagrįsta sukurti lygiagrečią trečiųjų šalių piliečių sistemą. Komisija nusprendė kurti decentralizuotą keitimosi informacija apie nuosprendžius trečiųjų šalių piliečiams sistemą, naudojant duomenų filtrą kiekvienai dalyvaujančiai valstybei narei. Kiekvieną kartą priėmus nuosprendį prieš trečiosios šalies pilietį duomenų filtras bus atnaujinamas konkrečia informacija ir siunčiamas kitoms valstybėms narėms.

EDAPP atidžiai išnagrinėjo pasiūlymą dėl teisės akto ir teikia rekomendacijas, siekdamas padėti teisės aktų leidėjui ir užtikrinti, kad naujosios priemonės atitiktų ES duomenų apsaugos teisės aktus, ypač ES pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsnius.

Nors EDAPP palankiai vertina pasiūlymą dėl ES decentralizuotos duomenų, susijusių su baudžiamųjų bylų nuosprendžiais TŠP, tvarkymo sistemos, grindžiamos „atitikties paieškos“ mechanizmu ir apimančios technines priemones, skirtas intervencijai į teises, susijusias su teise į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsauga, sumažinti, jis reiškia tris pagrindines abejones ir pateikia kitas papildomas rekomendacijas, toliau išsamiai išdėstytas nuomonėje.

Pirma, TŠP turi būti nustatytas toks atitinkamas pirštų atspaudų tvarkymo režimas, koks galioja ES piliečiams, atsižvelgiant į nacionalinių baudžiamosios teisenos sistemų ypatumus, kad nebūtų pažeidžiami asmens duomenų tvarkymo būtinumo ir proporcingumo principai.

Antra, duomenų filtro informacija pasiūlymo tekste netiksliai nurodoma kaip „anoniminė“. EDAPP rekomenduoja paaikškinti, kad TŠP informacija, tvarkoma ECRIS, yra asmens duomenys, kuriems taikytas slapyvardžių suteikimo procesas, o ne anoniminiai duomenys.

Trečia, EDAPP mano, kad ES piliečių, turinčių trečiosios šalies pilietybę, duomenims tvarkyti sukurti kitokią sistemą, nei galioja ES piliečiams, nesilaikoma ES duomenų apsaugos teisės aktų būtinumo reikalavimų, ir tai gali lemti diskriminaciją. Todėl EDAPP rekomenduoja, kad pasiūlyme nurodytos priemonės būtų taikomos tik TŠP, bet nebūtų taikomos ES piliečiams, turintiems ir trečiosios šalies pilietybę.

I. ĮVADAS IR PAGRINDINĖ INFORMACIJA

I.1. EDAPP konsultacijos

- 2016 m. sausio 19 d. Europos Komisija paskelbė Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria dėl keitimosi informacija apie trečiųjų šalių piliečius ir Europos nuosprendžių registų informacinės sistemos (ECRIS) iš dalies keičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2009/315/TVR ir pakeičiamas Tarybos sprendimas 2009/316/TVR ⁽¹⁾ (toliau – pasiūlymas). Su EDAPP buvo neformaliai konsultuotasi prieš pasiūlymo paskelbimą. Tačiau EDAPP apgailestauja, kad negavo prašymo pateikti nuomonę paskelbus pasiūlymą.

⁽¹⁾ COM(2016) 7 final, 2016/0002 (COD), Strasbūras, 2016 m. sausio 19 d.

I.2. Pasiūlymo tikslas

2. ECRIS yra elektroninė sistema, suteikianti galimybę keisti informaciją apie ankstesnius ES baudžiamosiose bylose priimtus nuosprendžius konkreitiems asmenims, reikalinga prieš asmenį vykdomuose baudžiamuosiuose procesuose ar, jei tai leidžiama pagal nacionalinę teisę, kitiems tikslams. Sistema grindžiama Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/315/TVR ⁽¹⁾ (toliau – Pamatinis sprendimas) ir Tarybos sprendimu 2009/316/TVR ⁽²⁾.
3. Pagal prie pasiūlymo pridedamą aiškinamąjį memorandumą pagrindinis ECRIS principas yra galimybė iš ES valstybės narės, kurios pilietybę turi nuteistas ES pilietis, gauti visus duomenis apie ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius tam piliečiui, galinčius suteikti išsamią naujausią informaciją apie jos piliečių teistumą baudžiamosiose bylose, nesvarbu, kurioje ES valstybėje narėje priimtas nuosprendis. Dėl tokios sistemos institucijoms šiuo metu sudėtinga keisti informaciją apie nuosprendžius, susijusius su trečiųjų šalių piliečiais ir asmenimis be pilietybės (toliau – TŠP), per ECRIS, nes „TŠP neturi jokios valstybės narės pilietybės“ ir „norint gauti informaciją apie visus ankstesnius nuosprendžių registro įrašus dėl konkretaus asmens atskirus prašymus reikia siųsti visoms apkaltinamąjį nuosprendį galėjusioms priimti valstybėms narėms“ ⁽³⁾.
4. Todėl pasiūlymo tikslas – pagerinti ECRIS efektyvumą keičiantis informacija, susijusia su nuosprendžių registro įrašais apie TŠP.
5. Aiškinamajame memorandume aprašoma sistema, pasirinkta šiam tikslui siekti. Sistema bus decentralizuota. Tai reiškia, kad nebus bendros ES duomenų bazės, apimančios atitinkamą informaciją, o kiekviena valstybė narė tvarkys savo duomenų failą. Nuteistus TŠP, valstybės narės turės perkelti asmens tapatybės duomenis iš savo nuosprendžių registro į atskirą failą – „duomenų filtrą“. Duomenys bus konvertuoti į „kodus“. Duomenų filtras bus išdalintas visoms valstybėms narėms, kad jų institucijos galėtų pačios atlikti paiešką savo darbo vietose. Sistema leis valstybėms narėms sulgyinti jų pačių duomenis su failu ir nustatyti, ar kitų valstybių narių nuosprendžių registruose yra daugiau įrašų („atitikties paieškos“ sistema).

II. IŠVADA

37. Kaip jau nurodyta EDAPP 2006 m. nuomonėje dėl pasiūlymo dėl ECRIS, „trečiųjų šalių piliečiams gali reikėti kitos sistemos“, nes „dėl akivaizdžių priežasčių siūloma sistema tais atvejais negali būti taikoma“ ⁽⁴⁾. Todėl dabartinį pasiūlymą vertiname palankiai ir pripažįstame efektyvaus keitimosi informacija iš nuosprendžių registru apie nuteistus asmenis svarbą, ypač ES saugumo darbotvarkės priėmimo kontekste ⁽⁵⁾.
38. EDAPP, atidžiai išanalizavęs pasiūlymą, teikia šias rekomendacijas, kad būtų užtikrinta atitiktis ES duomenų apsaugos teisės aktams:
 - 1) atsižvelgiant į privalomą TŠP pirštų atspaudų naudojimą, TŠP atitinkamai turėtų būti sukurtas toks režimas, koks egzistuoja ES piliečiams, atitinkantis nacionalines taisykles dėl pirštų atspaudų ėmimo;
 - 2) nuorodos į anoniminius duomenis turėtų būti pašalintos iš pasiūlymo ir pakeistos tiksliais nuorodomis į slapyvardžio suteikimo procesą;
 - 3) nacionaliniu lygiu saugotini duomenys, susiję su nuteistais ES piliečiais ir nuteistais TŠP, neturi būti klasifikuojami skirtingai, tą patį šiuo metu ES piliečiams galiojantį režimą (pvz., „neprivalomi duomenys“, „papildomi duomenys“) išplečiant ir imant taikyti TŠP;
 - 4) duomenų filtro sistema turi būti taikoma tik TŠP asmens duomenims, šiai asmenų kategorijai nepriskiriant ES piliečių, kurie taip pat turi trečiosios šalies pilietybę.

⁽¹⁾ 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/315/TVR dėl valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro organizavimo ir turinio (OL L 93, 2009 4 7, p. 23).

⁽²⁾ 2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimas 2009/316/TVR dėl Europos nuosprendžių registru informacinės sistemos (ECRIS) sukūrimo pagal Pamatinio sprendimo 2009/315/TVR 11 straipsnį (OL L 93, 2009 4 7, p. 33).

⁽³⁾ Pasiūlymo aiškinamasis memorandumas, p. 3.

⁽⁴⁾ EDAPP nuomonė dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro organizavimo ir turinio (KOM(2005) 690 galutinis) (OL C 313, 2006 12 20, p. 26, 15 ir 18 punktai).

⁽⁵⁾ 2015 m. balandžio 28 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos saugumo darbotvarkė“, COM(2015) 185 final.

39. Be to, EDAPP pateikia šias rekomendacijas, kurios sustiprins asmens duomenų, tvarkomų ECRIS TŠP tikslu, apsaugą:
- 1) pasiūlymo preambulėje turėtų būti pateikiama nuoroda į Duomenų apsaugos direktyvą, paaiškinant priemonių tarpusavio santykį;
 - 2) Komisija įgyvendinimo aktuose turėtų pasiūlyti papildomas apsaugos priemones dėl pirštų atspaudų tvarkymo, susijusias su pateikimo procesu, pabrėždama tikslumo lygį ir nustatydama atsarginę procedūrą.

Priimta Briuselyje 2016 m. balandžio 13 d.

Giovanni BUTTARELLI

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
